

Část B1 – Specifikace didaktického testu pro šestiletá gymnázia

Požadavky na uchazeče, který bude skládat jednotnou přijímací zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci přijímacího řízení do prvního ročníku šestiletého gymnázia, jsou formulovány v souvislosti s RVP ZV a zahrnují požadavky na vědomosti a dovednosti uchazeče v těchto oblastech: komunikačně-slohové, jazykové a literární. **V didaktickém testu je kladen důraz především na ověřování čtenářské gramotnosti a s ní souvisejících dovedností.**

Uchazeč o vzdělávání v šestiletém gymnáziu prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

1 porozumění textu

- prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf, obrázek aj.);
- pochopí podstatu definovaného pojmu, informace z předložené definice využije při práci s jiným textem;
- rozezná hlavní myšlenku textu;
- vystihne nadpis textu na základě hlavní myšlenky textu;
- odliší podstatné informace od nepodstatných;
- nalezne v textu klíčová slova a obsahové jádro sdělení;
- posoudí úplnost/neúplnost sdělení;
- porovná informace z různých zdrojů;
- odliší fakta od domněnek, názorů, hodnocení autora (objektivní a subjektivní sdělení);
- rozezná manipulativní prvky v reklamě nebo inzerci;

2 komunikační a slohová výchova

- uspořádá části textu podle textové návaznosti;
- doplní podle smyslu vynechanou část textu;
- odhadne pokračování textu nebo doplní jeho předcházející část;
- rozezná hlavní funkci a účel textu;
- rozezná komunikační záměr autora textu;
- rozezná část textu, v níž se autor textu přímo obrací na čtenáře;
- posoudí, zda jsou užitá jazykové prostředky vzhledem ke komunikační situaci vhodné, či nevhodné;
- rozezná komunikační funkci výpovědi (otázka, prosba, varování, rozkaz aj.) a posoudí vhodnost užití interpunkčního znaménka v dané výpovědi, případně náležitě interpunkční znaménko doplní;
- rozezná vybrané slohové útvary a žánry (blahopřání, dopis, dotazník, e-mail, charakteristika, inzerát, návod k použití, oznámení, popis děje, popis pracovního postupu, popis předmětu, pozvánka, přihláška, reklamní text, vypravování, vzkaz, zpráva, žádost, životopis);

3 pravidla českého pravopisu

- ovládá lexikální a morfologický pravopis;
- ovládá základy pravopisu syntaktického (shoda přísudku s podmětem; jednodušší případy psaní čárek ve větách a v souvětích);

4 slovní zásoba, tvoření slov

- postihne význam pojmenování v daném kontextu;
- postihne význam obecně známých přísloví, rčení, pořekadel, pranostik, doplní jejich chybějící část;
- rozezná v textu ustálené slovní spojení, uvede jeho význam;
- porovná významy pojmenování, rozliší slova významově nadřazená, podřazená, souřadná;
- rozliší slova jednoznačná a mnohoznačná;
- uvede k daným pojmenováním synonyma a antonyma;
- rozezná slova citově zabarvená a zdvořilá;
- rozliší spisovné a nespisovné jazykové prostředky; nespisovný tvar slova / nespisovné slovo nahradí spisovným tvarem slova / spisovným slovem;
- rozezná slova příbuzná, uvede slovo příbuzné s určitým slovem;
- rozliší slovo, slabiku, hlásku (samohlásku, souhlásku, dvojhásku) a písmeno;
- orientuje se ve stavbě slov (předpona / předponová část, kořen, přípona / příponová část);

5 skladba

- rozliší větu jednoduchou a souvětí, upraví větu jednoduchou na souvětí a naopak;
- rozezná základní skladební dvojici;
- rozezná větné členy (podmět vyjádřený a nevyjádřený; přísudek slovesný; předmět; přívlastek shodný a neshodný; příslovečné určení místa, času, způsobu, příčiny), rozezná několikanásobné větné členy;
- rozliší větu hlavní a vedlejší, rozezná druhy vět vedlejších (předmětná, přívlastková, příslovečná místní, příslovečná časová, příslovečná způsobová, příslovečná příčinná);
- užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí v textu / doplní do textu spojovací výraz tak, aby význam textu zůstal zachován;
- identifikuje nedostatky ve výstavbě větných celků, případně chybný větný celek opraví;
- rozliší řeč přímou a nepřímou, rozezná, zda je přímá/nepřímá řeč správně převedena do řeči nepřímé/přímé;

6 tvarosloví

- rozezná ohebné i neohebné slovní druhy;
- užívá ohebné slovní druhy v gramaticky správném tvaru;
- vytvoří větu, v níž určité slovo je jiným slovním druhem než ve výchozím textu;
- nalezne v daném kontextu chybný / chybně užitý tvar slova, případně tento nedostatek opraví;
- určí pád, číslo, rod a vzor podstatných jmen;
- určí druh a vzor přídavných jmen;
- určí druh zájmen;
- rozliší stupně přídavných jmen a příslovcí;
- určí mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, způsob, čas, slovesný rod);

7 literární výchova

- používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (próza, poezie, sloka, verš, rým, personifikace, přirovnání);
- orientuje se v literárních druzích (lyrika, epika, drama);
- rozezná vybrané literární žánry (anekdota, báje, bajka, balada, báseň, epos, hádanka, komiks, legenda, pohádka, pověst, povídka, rozpočítadlo, říkanka, nonsensová, dobrodružná a humoristická literatura, literatura fantasy a sci-fi, ústní lidová slovesnost);
- rozliší umělecký a neumělecký text, rozezná různé typy neuměleckých textů.

Část B2 – Podpora pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích

K procvičování celých testů nebo jen tematicky zaměřených skupin úloh z předchozích ročníků jednotné přijímací zkoušky (JPZ) lze využít [webovou aplikaci](#)⁷. U některých úloh je kromě správné odpovědi k dispozici také komentované řešení.

Na webových stránkách CZVV⁸ lze v sekci **Testová zadání** stáhnout testové sešity, záznamové archy a klíče správných řešení didaktických testů konaných v rámci předchozích ročníků JPZ. U většiny didaktických testů je k dispozici dokument [Průvodce řešením](#)⁹, jenž obsahuje komentovaná řešení úloh.

Pro jednotnou přijímací zkoušku z českého jazyka a literatury jsou povolenými pomůckami pouze **psací potřeby**.

⁷ <https://procvicprijimacky.ceremat.cz>

⁸ <https://prijimacky.ceremat.cz>

⁹ <https://prijimacky.ceremat.cz/menu/testova-zadani-k-procvicovani/testova-zadani-v-pdf/sestilete-obory-cesky-jazyk-a-literatura>

Část B3 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–5

Portugalské souostroví Azory, ležící v Atlantském oceánu přibližně 1 500 km od Lisabonu, se skládá z devíti obydlených ostrovů. Největší z nich, ostrov São Miguel, byl až do začátku 21. století jediným místem v Evropě, kde se pěstoval a zpracovával čaj. Azorské čajovníkové plantáže jsou unikátní: čaj se zde pěstuje už ve výšce 150 metrů nad mořem, jde tedy o nejnižze položené plantáže na světě.

Lidé z těchto ostrovů na své půdě od pradávna pěstovali pomeranče. Když ale počátkem 19. století pomerančovníky zničila zhoubná plíseň, azorští zemědělci přišli o hlavní zdroj obživy. Hledali tedy novou plodinu vhodnou k pěstování, kterou by také mohli vyvážet. Skutečnost, že vedle ananasu a maracuji nakonec vsadili i na čajovník, má na svědomí Jacinto Leite, někdejší voják brazilské armády. Na svůj rodný ostrov São Miguel totiž přivezl z Rio de Janeiro sazenice čajovníku.

V úrodné půdě a stabilním klimatu se plodině záhy začalo dařit. Z první sklizně čaje byly dva vzorky, konkrétně 8 kg černého a 10 kg zeleného čaje, poslány do Anglie na odborné analýzy. Díky své nesporné kvalitě oba dostaly vynikající posudky. Cesta na evropské trhy se rázem otevřela a na Azorách nastaly lepší časy. Už v roce 1850 se čajovníkové plantáže rozprostíraly na 300 hektarech půdy a tamější manufaktury ročně vyprodukovaly 250 tun čaje.

Čilý obchod se zahraničím ale narušila první světová válka, ***** . Důsledkem tohoto trendu, pokračujícího i po válce, byly ztráty na ziscích a krachování manufaktur. Do roku 1970 svou činnost ukončilo devět z původních čtrnácti azorských výrobců čaje, během následujících let zkrachovali další čtyři. Počátku 21. století se dočkala pouze společnost Chá Gorreana. Tento výrobce dodnes ze svých plantáží o rozloze 40 hektarů ročně vyprodukuje 40 tun kvalitního čaje.

(Lidé a Země 12/2007, upraveno)

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
1.1 Ostrov São Miguel zabírá většinu celkové rozlohy portugalského souostroví Azory.	☐	☐
1.2 Zhoubná plíseň, která zničila pomerančovníky, byla na ostrov São Miguel zavlečena z Rio de Janeiro.	☐	☐
1.3 Při první sklizni azorského čaje bylo sklizeno přesně o 2 kilogramy více zeleného čaje než čaje černého.	☐	☐
1.4 Od roku 1850 do počátku 21. století se roční produkce azorské společnosti Chá Gorreana snížila z původních 250 tun čaje na 40 tun.	☐	☐

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: porozumění textu

Řešení: 1.1 – N; 1.2 – N; 1.3 – N; 1.4 – N

2 Která z následujících možností patří na vynechané místo (***) ve výchozím textu?**

- A) po níž prodej čaje z Azor začal růst
- B) po níž prodej čaje z Azor nepřestal růst
- C) během níž prodej čaje z Azor začal klesat
- D) během níž prodej čaje z Azor přestal klesat

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: komunikační a slohová výchova

Řešení: C

3 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Výchozí text popírá informaci, že ze všech čajovníkových plantáží pouze ty azorské leží v nadmořské výšce 150 metrů.
- B) Z výchozího textu vyplývá, že žádná z čajovníkových plantáží včetně těch azorských neleží v nadmořské výšce 150 metrů.
- C) Z výchozího textu vyplývá, že na světě neexistuje žádné místo, kde čajovníkové plantáže leží v nižší nadmořské výšce než na Azorách.
- D) Výchozí text popírá informaci, že na světě existuje alespoň jedno místo, kde čajovníkové plantáže leží ve vyšší nadmořské výšce než na Azorách.

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: porozumění textu

Řešení: C

4 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přídavné jméno v 2. stupni?

- A) někdejší voják
- B) nastaly lepší časy
- C) tamější manufaktury
- D) zkrachovali další čtyři

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: tvarosloví

Řešení: B

5 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

	A	N
5.1 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje dva přívlastky shodné.	☐	☐
5.2 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje podmět několikanásobný.	☐	☐
5.3 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje jedno příslovečné určení času.	☐	☐
5.4 Věta podtržená ve výchozím textu obsahuje jedno příslovečné určení místa.	☐	☐

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: skladba

Řešení: 5.1 – A; 5.2 – N; 5.3 – A; 5.4 – A

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(*Současné slovo znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.*)

6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného čtyřslabičné, je příbuzné se slovem SLUHA a skloňuje se podle vzoru MĚSTO.

6.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem ROZECHVĚLÝ a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: slovní zásoba, tvoření slov

Řešení: 6.1 – služebnictvo; 6.2 – chvění

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Nejprve vás čeká teorie, v únoru začnou praktická cvičení.

7 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo CVIČENÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Tvar slova *cvičení* musí zůstat zachován. Vzniklá věta musí být gramaticky správná a musí obsahovat přísudek.

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: tvarosloví

Řešení: např. Cvičení lvi proskakovali obručí.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 8

Každou **poslední** srpnovou středu se ve španělském městě Buñol koná La Tomatina. Do města se sjedou lidé z **celého** světa a jako **zběsilí** po sobě hází rajčata. Organizátoři akce doporučují, aby si všichni na sebe vzali staré oblečení (ideální je **spodní** prádlo nebo plavky). Rajčatové skvrny se totiž nikdy nevyperou.

(Guinnessovy světové rekordy 2005, upraveno)

8 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma (A), nebo ne (N).

(První slovo z dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

8.1 poslední – zbývající

A	N
☐	☐

8.2 celého – úplného

☐	☐
--------------------------	--------------------------

8.3 zběsilí – šílení

☐	☐
--------------------------	--------------------------

8.4 spodní – dolní

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: slovní zásoba

Řešení: 8.1 – N; 8.2 – N; 8.3 – A; 8.4 – N

9 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Velice se zaradovala, protože v ní objevila ztracenou čajovou krabici. Začala se divit, kde se vzal v Terčině skříňce zapomenutý čaj.

B) Maminka se jich hrozně lekla a vykřikla. Okamžitě přiběhl tatínek, aby zjistil, co se děje. Potom si zavolali Terku.

C) Terka však stále trvala na svém: „Oni chtějí do Francie!“ Maminka ale rázně řekla: „Do Francie ne, tam by je mohli sníst, musíme je vypustit ještě v Itálii!“

D) Ptali se jí, proč s sebou veze hlemýždě. „Protože se sami nikam nedoplazí, tak jsem je vzala na výlet.“ Maminka řekla, že to by nešlo, protože hlemýždi by to trápení v plechové krabici nemuseli přežít. Zítra budou ve Francii a co tam s krabicí plnou hlemýžďů?

E) Maminka připravovala večeři. Sáhla do bedny s bramborami, aby odtud nějaké vybrala, a náhodou narazila i na Terčinu skříňku.

F) Potom ovšem krabici s čajem otevřela a zjistila, že místo čaje s nimi jede pět hlemýžďů.

(E. Papoušková, *Cestování s Velrybou*, upraveno)

9.1 _____

9.2 _____

9.3 _____

9.4 _____

9.5 _____

9.6 _____

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: komunikační a slohová výchova

Řešení: E – A – F – B – D – C

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

Učitel nevrle **podotkl**, že všichni chlapci ze třídy už zpívají pěkně, jenom Petr **skřehotá**.

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Obě tato slova jsou citově zbarvená.
- B) Pouze slovo *podotkl* je citově zbarvené.
- C) Pouze slovo *skřehotá* je citově zbarvené.
- D) Žádné z těchto slov není citově zbarvené.

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: slovní zásoba

Řešení: C

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 11

Prodám sochu mistra Yody v životní velikosti. Měří 89 cm (s mečem je výška 135 cm). Její hmotnost je 25 kg. Má úžasné detaily, zejména obličej je dokonale propracovaný. Socha je unikátní, vyrobeno bylo jen několik stovek kusů. Úžasná příležitost pro každého fanouška Star Wars. V případě zájmu mě kontaktujte prostřednictvím e-mailu.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

11 Výchozí text je doslovný přepis celého inzerátu otištěného v novinách, chybí v něm však některé údaje. Která z následujících možností uvádí dva nejpodstatnější?

- A) kontakt na prodávajícího a důvod prodeje předmětu
- B) cena prodávajícího předmětu a kontakt na prodávajícího
- C) rok výroby prodávajícího předmětu a důvod prodeje předmětu
- D) cena prodávajícího předmětu a rok výroby prodávajícího předmětu

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: komunikační a slohová výchova

Řešení: B

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Umím prase zepředu,
nic jiného nesvedu,
moje ruka nic jiného nenakreslí,
zkoušel jsem i kobylu,
ale došlo k omylu,
vyšla z toho žirafa, a tak jsem skleslý.

Kuneš umí ještěrku,
jak se hřeje na štěrku,
jinak je též beznadějně nenadaný,
Vaněk umí parohy
jenom podle předlohy,
Kovandová pořád kreslí kočkodany.

Co se týče talentu,
dám na žáka Valentu,
který tvrdí, že se z toho nezblázníme,
Valenta je z Jinonic
a neumí vůbec nic,
propiskou si dělá pouze čáry přímé.

Když se ale spojíme,
my, co málo umíme,
nakreslíme stádo zvířete velmi hravě,
tygry, koně, různý skot,
Valenta nám dodá plot,
můžeme s tím vyniknouti na výstavě.

(Z. Svěrák, Umím prase zepředu)

12 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) Text je poezie, v každé jeho sloce se rýmuje první verš s veršem bezprostředně následujícím.
- B) Text je próza, v každé jeho sloce se rýmuje první verš s veršem bezprostředně následujícím.
- C) Text je poezie, pouze v některých jeho slokách se rýmuje první verš s veršem bezprostředně následujícím.
- D) Text je próza, pouze v některých jeho slokách se rýmuje první verš s veršem bezprostředně následujícím.

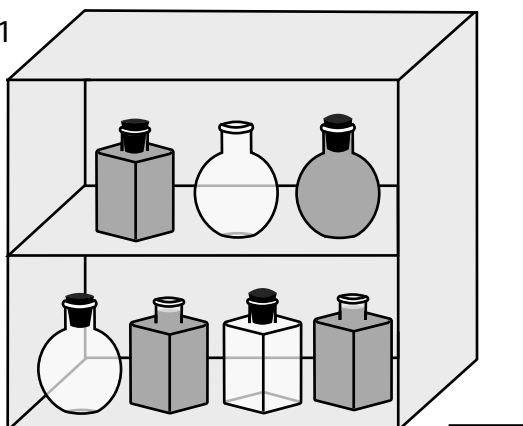
Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: literární výchova

Řešení: A

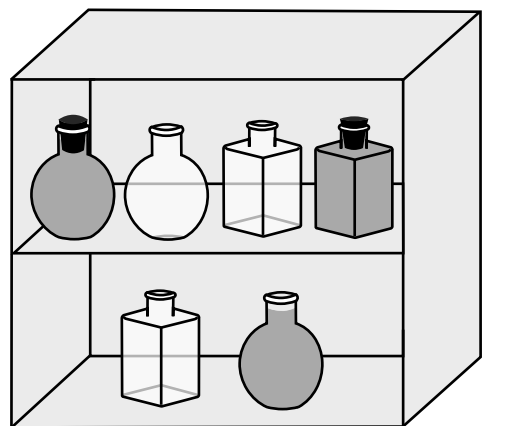
13 Přiradte k jednotlivým obrázkům (13.1–13.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

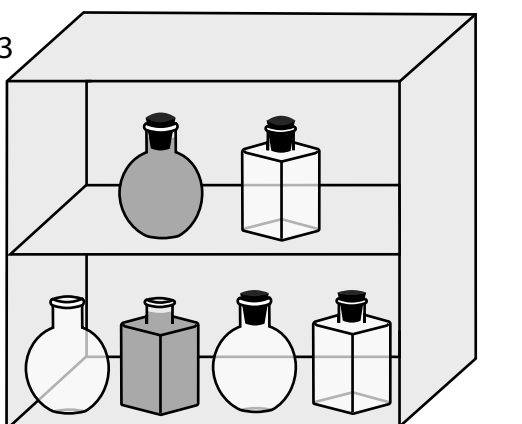
13.1

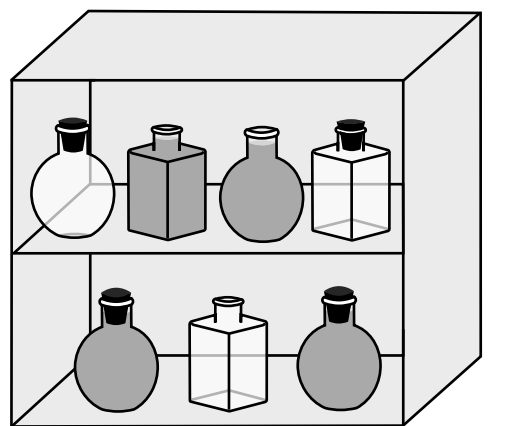
13.2

13.3

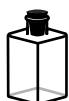
13.4

- A) V celé skříňce je sudý počet plných lahví. Na horní polici je jedna kulatá láhev bez zátky. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je hranatá.
- B) Na horní polici skříňky je sudý počet lahví. Více než polovina všech lahví ve skříňce je se zátkou. V celé skříňce je více hranatých lahví než kulatých.
- C) V celé skříňce je lichý počet prázdných lahví. Na dolní polici je maximálně jedna kulatá láhev. Přesně polovina všech lahví ve skříňce má zátku.
- D) Na horní polici skříňky je sudý počet lahví. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je hranatá. V celé skříňce je plných lahví stejně jako prázdných.
- E) V celé skříňce je lichý počet kulatých lahví. Na dolní polici skříňky je maximálně jedna plná láhev. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je bez zátky.
- F) Na dolní polici skříňky je alespoň jedna kulatá láhev se zátkou. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je prázdná. V celé skříňce je více hranatých lahví než kulatých.

Vysvětlivky:

prázdná hranatá
láhev se zátkou:

plná kulatá
láhev bez zátky:

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: porozumění textu

Řešení: 13.1 – F; 13.2 – D; 13.3 – E; 13.4 – A

14 Přiřadte k jednotlivým souvětím (14.1–14.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 14.1 Ačkoli se v druhém poločase zdálo, že domácí prohrají, nakonec si první místo v žebříčku dokázali udržet. _____
- 14.2 Sportovci věnovali veškerý volný čas tréninkům, aby uspěli jak na mistrovství republiky, tak na blížícím se mistrovství světa. _____
- 14.3 Protože se organizátoři obávali střetů fotbalových fanoušků, zpřísnili bezpečnostní opatření nejen na stadionu, ale také v jeho blízkém okolí. _____
- A) Toto souvětí se skládá ze dvou vět, obě jsou hlavní.
B) Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první je hlavní, druhá je vedlejší.
C) Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první je vedlejší, druhá je hlavní.
D) Toto souvětí se skládá ze tří vět, pouze první z nich je hlavní.
E) Toto souvětí se skládá ze tří vět, pouze třetí z nich je hlavní.

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: skladba

Řešení: 14.1 – E; 14.2 – B; 14.3 – C

15 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
15.1 Napjetí mezi fanoušky kanadského a českého týmu se stupňovalo.	☐	☐
15.2 Jitrocelové kapky ulevily dědečkovy od nesnesitelné bolesti jen trochu.	☐	☐
15.3 Některé děti předčasně odjely na prázdniny, zbylí žáci pomáhali učitelům s vyklížením kabinetů.	☐	☐
15.4 Zemědělci vyzývají k boji s přemnoženými hraboši, vědci jsou však vůči plošnému používání jedů zdrženliví.	☐	☐

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: pravidla českého pravopisu

Řešení: 15.1 – N; 15.2 – N; 15.3 – A; 15.4 – N

16 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Čapkovy obrazy zaujaly nejen manžele Landovi.
B) Zpěvákovy nové hity se překvapivě líbily i Pavlovi.
C) Čtvrtkovy pohádky vyprávějí o odvážném loupežníkovi.
D) Ředitelovy připomínky předáme i nemocnému kolegovi.

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností: pravidla českého pravopisu

Řešení: A